

Tord Lien
Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Oljedirektoratet bryter forvaltningen av petroleumsloven og svikter i sitt samfunnsoppdrag.

Bellona er sterkt kritisk til Oljedirektoratets forvaltning av petroleumsloven, deres ledelse og uheldige uttalelser til media. Bente Nyland både feilinformerer og griper langt utenfor direktorats mandat. På bakgrunn av dette ber Bellona nå om en redegjørelse fra Olje- og energiminister Tord Lien, og at denne følges opp i energi- og miljøkomiteen i Stortinget.

Under følger punktlistene over de mest graverende og alvorlige tilfellene Bellona mener bryter med forvaltningen av petroleumsloven, men ikke minst hvor Oljedirektoratet svikter sitt samfunnsoppdrag.

Om forvaltning av petroleumsloven og Oljedirektoratets oppgave:

Oljedirektoratets oppgave er å forvalte petroleumsloven. Bellona har i lengre tid vært svært kritiske til Oljedirektoratets evne til å forvalte petroleumsressursene til Norges beste i henhold til paragraf 1-2 i Petroleumsloven. Her står det at:

§ 1-2.

«Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet.»

Oljedirektoratet (OD) har under Bente Nylands ledelse sviktet sitt samfunnsoppdrag på en måte som svekker direktoratets kompetanse, objektivitet og troverdighet, og i dette brev har vi fremhevet områder vi er spesielt kritiske til når det gjelder forvaltningspraksis, ledelseskultur og strategiske valg. ODs håndtering av etatens oppgaver under Nylands ledelse bryter etter Bellonas oppfatning med intensjonen i Petroleumsloven på så grunnleggende vis at Nyland på dette grunnlag bør fratre sin stilling.

Forvaltningspraksis:

- OD har bidratt til mindre åpenhet i norsk offentlighet, og holdt tilbake informasjon om blant annet seismikkskyting. Seismikken som ble skutt i regi av OD i uåpnede deler av Barentshavet har foregått uten offentlig debatt, og uten noen høringsrunder for å involvere offentligheten. OD har heller ikke villet gi ut koordinatene til seismikken som ble skutt utenfor Lofoten i 2008 og 2009.
- I forbindelse med regjeringens behandling av 23. konsesjonsrunde har ikke OD opplyst beslutningstagere om kostnadsrisikoen for staten. Totalt 40 selskaper har søkt om å delta i 23. konsesjonsrunde. Av disse var det bare **11** som betalte skatt til Norge i 2013 (nyeste tall fra Oljeskattekontoret). Det betyr at 29 av selskapene er i den situasjon at de vil få direkte utbetalt nesten 80 prosent av sine kostnader ved boring av tørre brønner eller ikke drivverdige funn. De 11 siste vil kunne trekke fra disse utgiftene via skatten. Bellona mener OD burde kommet med nye risikovurderinger for kostnadene knyttet til sannsynligheten for drivverdige funn med en så lav oljepris. Med en gjennomsnittlig letekostnad på 800 millioner

pr brønn (i Barentshavet) og et anslag på fem letebrønner pr blokk, risikerer man 150 - 200 milliarder kroner i direkte tap for Staten.

Feil og mangler ved etatens strategiske valg:

- OD har i lengre tid forsømt sin oppgave med å sikre meroljeutvinning fra norske petroleumsfelt. Store mengder naturgass brukes i dag gratis til trykkstøtte for meroljeutvinning. På flere felt kunne CO2 vært benyttet sammen med eller istedenfor naturgass som trykkstøtte. OD har ikke vært en pådriver for at Oljeselskapene utreder og tilrettelegger for bruk av CO2 til meroljeutvinning hverken ved ombygging av gamle installasjoner eller når planer om Utbygging og drift (PUD) legges frem for Stortinget.
- Manglende pålegg om å vurdere bruk av CO2 til meroljeutvinning og tilrettelegging av installasjoner for senere bruk av CO2 for meroljeutvinning i forbindelse med utbyggingen av Sverdrup og Utsira gjør nå at Stortinget må vurdere PUDen uten at dette er tilfredsstillende utredet om disse feltene kan ta i bruk CO2 isteden for naturgass og kjemikalier i rød kategori. En slik vurdering og plan burde vært fremlagt for Stortinget både for hvert enkelt felt på Utsira.
- OD har ikke pålagt selskapene å planlegge og bygge installasjonene på Utsira slik at design og materialvalg er tilrettelegger for bruk av CO2 senere i produksjonens levetid.
- Bellona kan ikke se at OD har fulgt opp Utvinningsutvalgets rapport om «økt utvinning på norsk kontinentalsokkel» 2010 på en tilfredsstillende måte.
- OD har ved sin opptreden vært et hinder for at det etableres en strategi for CO2 fangst og lagring, blant annet ved ikke å bidra til at det etableres sikre stabile kilder for CO2 til meroljeutvinning der det kan være aktuelt.
- OD har ved sin ukritiske tilrådning av åpning av alle nye felter som er blitt foreslått bidratt til at ekspertise og kapasitet til å undersøke lagre for CO2 er blitt forsinket og utsatt. Dette er etter Bellonas mening ikke den beste utnyttelsen av våre fellespetroleumsressurser i tråd med Petroleumslovens intensjon.
- OD har i forbindelse med elektrifisering av Utsirahøyden ikke foretatt en helhetlig vurdering. Bellona er av den oppfatning at OD i denne saken har klart brutt Petroleumsloven. Behandling av saken i Stortinget avdekket at dette var mulig og at OD sterkt hadde forsømt sin jobb i henhold til Petroleumsloven. Bellona vil bemerke at den argumentasjon som er anført av Rolf Wiborg i hans varslingsak i prinsipp gjelder det samme.
- OD har undervurdert kostnader og teknologiske utfordringer forbundet med avslutning av petroleumsprosjekter på norsk sokkel, og derfor unnlatt å stille nødvendige lisenskrav som sikrer nødvendig forskning og innovasjon av metoder for fjerning av innretninger og havbunnstrukturer, samt permanent plugging og etterlatelse av brønner.
- OD har bidratt til at teknologiutvikling innenfor blant annet EOR, CCS og fjerning av offshoreinnretninger er kommet i skyggen av ensidig fokus på stadig nye utvinningsprosjekter. Dels har dette ført til at norsk sokkel går glipp av betydelige ekstra inntekter og forretningsmuligheter, og dels har det medført at kostnadene i forbindelse med avvikling av petroleumsprosjekter på norsk sokkel er i ferd med å bli langt dyrere enn de hadde behøvd å være. Helheten i Oljedirektoratets funksjon bør granskes av Riksrevisjonen.

Ledelseskultur:

- Bellona har gjennom sitt arbeid blitt svært bekymret for ledelseskulturen i OD. I varslingsaken om Rolf Wiborg viser OD en ledelse det må stilles spørsmål ved. Det er inngått forlik mellom OD og Wiborg og denne saken viser sterk grunn til bekymring for ledelseskulturen i OD. Også andre forhold gjør at vi er bekymret for HMS-praktiseringen i OD. Bellona ber om en undersøkelse iverksettes, tilsvarende den som ble gjennomført for Ptil og som avdekket en rekke graverende forhold.
- Wiborg-saken er et godt eksempel på at det har utviklet seg en kultur som undertrykker annerledestenkning og bruker lovstridige hersketeknikker overfor varslere og personer som utfordrer ledelsen. Selv om det er inngått forlik i saken er det Bellonas oppfatning at direktoratet ved sin håndtering har brutt loven som gjelder for varslingsaker og spredt en fryktkultur for å si i fra. Bellona ber om at det blir gjennomført en uavhengig juridisk vurdering av om loven om varslingsaker er brutt.

Bellona registrerer at flere uttalelser fra direktør Nyland tyder på at den nødvendige objektivitet og rolleforståelse for å sikre en god forvaltning ikke foreligger. Som direktør for en fagetat med et svært stort ansvar for nasjonens interesser har man et stort ansvar. Bellona mener de saker som her er tatt opp i dette brevet viser at det er et behov for modernisering endring i ODs ledelseskultur og forvaltningspraksis.

På vegne av Bellona

Frederic Hauge